

«Хаймарси» змінюють хід війни в Україні та сучасну війну взагалі

Мобільна високоточна ракетна система виробництва США перешкоджає вторгненню Росії, здійснюючи справжню революцію у військовій стратегії

«Хаймарс» стріляє десь на південному фронті України

На шальках терезів війни глобальна революція в її засобах різко переважає на бік України, передаючи ЗСУ, які ще донедавна вимагали літаків, кораблів чи громіздкої гусеничної техніки, смертоносну зброю, спроможну змінювати події на полі бою далеко від країн Східної Європи. Центральним елементом нового порядку на полі бою є високомобільні артилерійські ракетні системи M142 або інакше «Хаймарс» (Himars). Надані США українським військовим в експлуатацію ще в червні, вони

підсилюють легку й точну зброю (безпілотники, протитанкові ракети «Джавелін» та зенітні ракети «Стінгер»), які підтримуються GPS-наведенням та передовою мікроелектронікою.

Здатні влучити в російські військові бази, склади боєприпасів та інфраструктуру далеко за лінією фронту, 16 «Хаймарсів» цього літа вже допомогли ЗСУ зупинити просування Росії. З минулого місяця українці повернули частину території на сході країни та розгромили російські війська на півдні. Вашингтон нещодавно пообіцяв передати ще 18 таких установок.

«Хаймарс» унікально поєднує в собі такі якості, як дальність, точність та мобільність – це дозволяє їм виконувати роботу, яку традиційно виконують десятки пускових установок, що випускають тисячі снарядів.

Майже гарантуючи точне попадання в ціль, «Хаймарс» та інше військове устаткування повністю змінює уявлення про те, як мають вестися війни.

«Установка «Хаймарс» є частиною революції високої точності, що перетворює важкоозброєні армії на щось легке та мобільне», — зазначив Роберт Скейлз, генерал-майор армії США у відставці, який був одним із перших, хто проектував «Хаймарс» у далеких 1970-х.

Минулого місяця The Wall Street Journal отримав унікальний доступ до одного з фронтових підрозділів, що має на своєму озброєнні «Хаймарси».

Лейтенант Валентин Коваль повідомив, що за допомогою чотирьох установок «Хаймарс» його підрозділу вдалося знищити близько 20

російських зенітних батарей. Чоловіки можуть повернутися до свого табору ще до того, як ракета влучить у ціль.

Одного разу військові цього підрозділу готували вечерю. Аж раптом надійшов наказ виконати п'яте за день завдання: націлитися на російські казарми та річкову баржу, що перевозила боеприпаси й танки за 40 миль від них.

Шестеро людей залізли до своїх двох «Хаймарсів»: водій, цілевказівник і командир у кожному. Своєю чергою, у бронетранспортері їх супроводжували командир батареї та охорона. Командир підключив дані про координати до комп'ютера-планшета, щоб визначити найбезпечніше місце для стрільби.

За кілька хвилин два «Хаймарси» з гуркотом вилетіли з укриття в абрикосовому гаю до місця запуску на сусідньому соняшниковому полі. Через 30 секунд після прибуття вони швидко випустили сім ракет. Ще до того, як снаряди влучили в ціль, вони всі вже поверталися до свого місця дислокації.

Через десять хвилин з'явилося ще кілька цілей: ракетні установки радянських часів приблизно за 44 милі від них. «Хаймарси» знову відкотилися та випустили кілька ракет.

Незабаром після цього солдати повернулися до табору й пішли вечеряти. Дехто виклав у Telegram відео, на яких видно плоди їхньої праці: горять російські казарми.

«Хаймарси», які можуть вражити на відстані до 50 миль, вже поцілили сотні російських об'єктів, включаючи командні центри, склади боеприпасів, автозаправні станції та мости, перекривши постачання підрозділів на передовій. Після того, як Росія зупинила просування на східному Донбасі України, вони тепер вже націлені на російські сили, які відступають.

За словами Валентина Ковалю та оцінками українського командування, «Хаймарс» «відповідальні» за 70% просування військ на Херсонському напрямку — чотири машини з підрозділу лейтенанта знищили сотні росіян і близько 20 зенітних батарей.

Лейтенант Коваль позує біля «Хаймарса».

Російській артилерії, як і більшості схожих систем з часів Першої світової війни, бракує точності. Щоб знищити ціль, війська зазвичай мусять зрівняти усе довкруг. Артилеристи, що працюють за допомогою мап, використовують велику кількість артилерійських снарядів, вдивляючись при цьому у сітку ділення – такі дії мають на меті не залишити у квадранті жодної недоторканої місцевості. Аналітики кажуть, що російські військові кидають десятки снарядів на акр, аби вразити всього лише одну ціль.

«Хаймарс» може виконати цю роботу за допомогою однієї ракети з 200-фунтовою вибуховою боеголовкою. Кожна така установка має одну капсулу з шістьма ракетами, яка може ефективно завдати удару по традиційній артилерійській установці вагою у понад 100 000 фунтів.

Артилерія громіздка. Під час операції «Буря в пустелі» в Іраку в 1991 році вона становила понад 60% ваги американської дивізії. Для її переміщення потрібні солдати, вантажівки, пальне і час, а також додаткові військові й транспортні засоби для захисту операцій з постачання.

Така логістика забирає цінні ресурси і стає мішенню – це світ побачив ще у перші дні війни в Україні, коли російський конвой з постачання завдовжки в 40 миль був зупинений завдяки українським атакам під Києвом, оскільки став легкою мішенню.

«Революційною є не лише точність «Хаймарсів», — відзначив генерал Скейлз. — Важливим є і те, що тоннаж на порядок менший».

Сержант спускається з установки «Хаймарс», якою керує.

Українські військові готуються завантажувати боєприпаси на «Хаймарс».

До складу «Хаймарсів» входять фабрично упаковані ракетні контейнери, які зазвичай ховають у сільській місцевості неподалік та маскують листям. Команда, що працює з цією установкою, доїжджає до місця складування боєприпасів, там група завантажувачів із трьох осіб, що вже чекає, виймає

відпрацьовані контейнери та упродовж п'яти хвилин замінює їх новими за допомогою крана, інтегрованого в транспортний засіб.

«Хаймарс» — це чи не найефективніший вид зброї на полі бою», — розповів лейтенант Коваль, веселий 22-річний хлопець із мелодією Pokémon на своєму мобільному телефоні. — Це дає нам можливість швидко реагувати, вражати з одного місця, переходити в інше та ефективно знищувати ворога».

На відміну від «Хаймарсів», найкращим російським ракетним установкам може знадобитися близько 20 хвилин для встановлення на місці запуску та 40 хвилин для перезарядження — а це вже критичний час, коли ворог спроможний відкрити вогонь у відповідь. «Хаймарс» їздить швидше і має броньовану кабінку для екіпажу.

Українські команди з «Хаймарсами» залишаються економними, проводячи тижні на полі, не повертаючись на більшу базу. Підрозділ лейтенанта Ковалю, який отримав перші такі установки ще в червні, провів останні три місяці в наметі поруч з ними або в машинах із забезпеченням для них.

Солдати готують їжу та каву, чекаючи виклику, щоб подати нові ракети.

Чоловіки, навчені американськими інструкторами за межами України, перебувають у постійній готовності до влучення у нові цілі, швидко діють і так само швидко й невимушено повертаються до повсякденних справ, як-от приготування кави чи гри в карти.

На передній броні одного з «Хаймарсів» солдати намалювали білу усмішку під словами «робоча коняка». На іншому, чий одометр показує, що він уже подолав понад 13 000 миль, за допомогою трафаретів намалювали 69 чорних черепів в честь підтверджених значних попадань.

Для виконання місії надходять такі дані: географічні координати з описом цілі та інструкціями щодо того, чи використовувати розривні ракети для броньованих цілей, чи осколкові заряди для ураження особового складу. Поради щодо націлювання надходять з різних джерел: зокрема з боку розвідки США та від партизанів на окупованих територіях.

Затим командири «Хаймарсів» вибирають відповідне місце запуску та направляють туди машини. У середині кабіни командир сидить між водієм і націлювачем, який передає дані в комп'ютер. Коли апарат досягає місця запуску, націлювач натискає кнопку, щоб навести ракети вгору, й іншу – щоб вистрелити.

Ракети ревуть і спалахують полум'ям, залишаючи над полем хмару диму. Пускова установка опускається, і транспортний засіб швидко повертається до свого прикриття під деревом.

«Ми — найбажаніша мішень у регіоні, — сказав лейтенант Коваль. — Тож нам треба маневрувати, щоб вижити».

«Хаймарс» на шляху до робочої позиції в полі.

Залишки диму на соняшниковому полі після того, як «Хаймарс» випустив ракету.

Саме через маневреність «Хаймарс» був створений як зменшена версія танкоподібної зброї – реактивної системи залпового вогню, яку Україні надали Великобританія та Німеччина. Вперше застосовані під час «Бурі в пустелі» (ще до появи високоточної артилерії) масовані батареї 12-ракетних установок випустили стільки вибухової сили та осколків, що іракські війська назвали це «сталевим дощем».

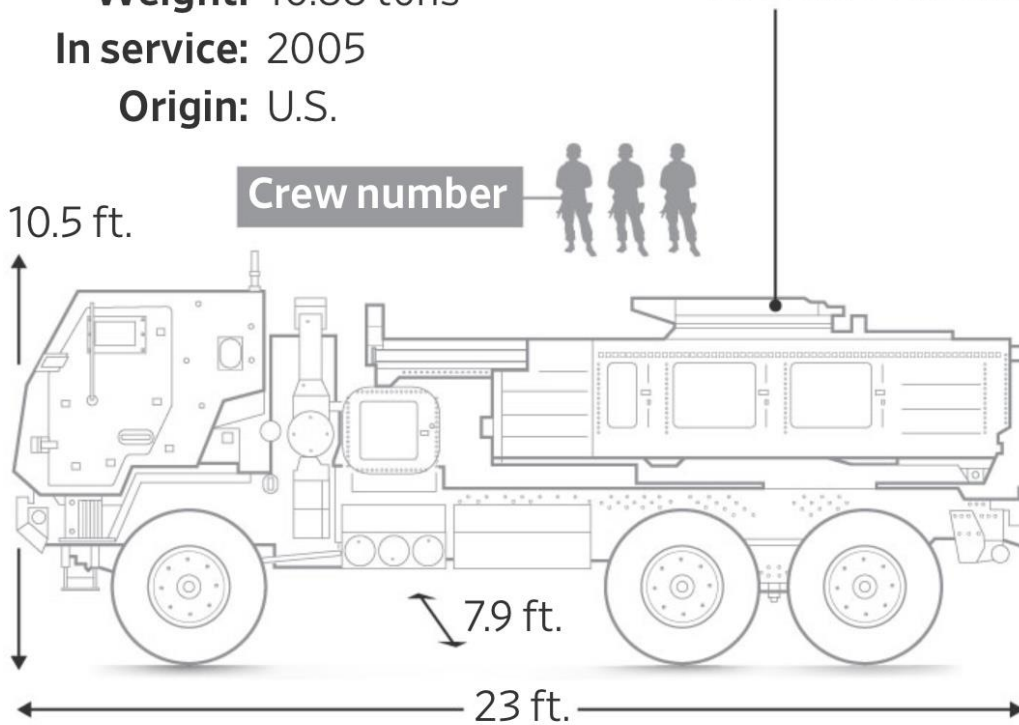
Маса РСЗВ означає, що лише найбільші військові вантажні реактивні літаки можуть перекинути її повітрям, і приземляються вона далеко від зони бойових дій. Для переміщення сушею потрібна вантажівка. «Хаймарс» задумувався як легша та швидша версія.

Поштовх до створення швидких і мобільних підрозділів, оснащених легким спорядженням, став частиною зусиль з оптимізації армії США після холодної війни, яка досягла свого піку за правління міністра оборони Дональда Рамсфельда, починаючи з 2001 року. Однак згодом втілення цієї програми було відкладено через війни в Афганістані та Іраку.

HIMARS

Max speed: 52.8 mph
Firing range: 19.9 to 186.4 miles
Weight: 10.88 tons
In service: 2005
Origin: U.S.

6 MLRS series
rockets or 1
ATACMS missile

Джерело: Армійське визнання

Джемаль Р. Брінсон / THE WALL STREET JOURNAL

«Хаймарс» на колесах і лише з шістьма ракетами був проектом, який залишився лише на плані. Одним із перших недоліків, які виявив Пентагон, було те, що шість касетних бомб не мали достатньої потужності, щоб знищити багато цілей. Артилерія з GPS-наведенням, випущена в середині 1990-х років, дала «Хаймарсам» нове життя. Точність означала, що ракетам не треба було підірватися одночасно для гігантського вибуху. Кожен з них міг вибрати іншу геолокаційну ціль.

«Революція точності змінює все», — сказав генерал Скейлз, який вважає цю трансформацію епохальним військовим зрушенням, що переосмислює війну і тепер передає перевагу на полі бою від великих армій малим піхотним підрозділам.

Такі зміни були рідкістю в минулому, включно з перемогою піхоти кіннотою приблизно в четвертому столітті та впровадженням пороху в

Європі століттями пізніше, заявив генерал Скейлз, військовий історик, який служив керівником Військового коледжу армії США.

Інші види озброєння з'явилися під час Громадянської війни в США. Зокрема, йдеться про точні гвинтівки, артилерію та кулемети, що показали себе смертоносною зброєю під час Першої світової війни та на початку Другої світової війни, коли німецький бліцкриг поєднав моторизований транспорт із радіокоординацією військ.

Тепер недорогі мікропроцесори дають українським солдатам те, що генерал Скейлз називає «дешевою точністю».

«Якщо я введу координати цієї нори, — сказав лейтенант Коваль, показуючи на яму завбільшки з взуттєву коробку, — вона потрапить в неї».

На одному з «Хаймарсів» зображено 69 черепів – по одному за кожне перевірене попадання.

Одного напруженого дня наприкінці серпня два «Хаймарси» під командуванням лейтенанта Ковалю працювали в тандемі з двома іншими. Коли в його команди закінчилися боєприпаси, вони відступили, щоб перезарядити, тоді як інша команда розпочала вогонь. Лейтенант Коваль розповів, що вони працювали в команді упродовж 37 годин, не спавши, і вразивши близько 120 цілей, що дало змогу українській піхоті прорвати лінії російських військ поруч із Херсоном.

Спочатку Вашингтон не хотів давати Україні «Хаймарсів», побоюючись, що такий крок може змусити Москву вжити заходів у відповідь проти

США або їхніх союзників по НАТО. Вони відмовилися постачати потужніші ракети, які можна випустити на відстань до 285 миль, і які дозволили б Україні знищувати такі важливі цілі, як, наприклад, мости.

На знак того, що додаткова вогнева потужність України завдає шкоди силам Москви, міністр оборони Росії Сергій Шойгу наказав російським військам зробити українську зброю великої дальності пріоритетною ціллю.

Оператори «Хаймарсів» кажуть, що найбільша загроза виходить од російських безпілотників-камікадзе, нещодавно підкріплених ефективнішими іранськими системами. Однак вони почуваються добре захищеними українськими протиповітряними системами та командоспецпризначенцями. Екіпаж лейтенанта Коваля цього літа відмовився од кількох стрільб – воліли бути дуже обережними, оскільки неподалік був помічений дрон. «Ми завжди в русі», — заявив лейтенант Коваль.

Наразі жоден «Хаймарс» не постраждав від ворожого вогню, зазначив лейтенант Коваль.

Стівен Калін і Деніел Майклз

Світлина Адрієнн Сурпренант / MYOP для The Wall Street Journal

8 жовтня 2022 року

THE WALL STREET JOURNAL

<https://www.wsj.com/articles/himars-transform-battle-for-ukraine-modern-warfare-11665169716>

Переклад з англійської Вікторії О. Романчук,
відповідального секретаря журналу «Універсум»,
членкині Національної спілки журналістів України,
членкині *Organisation Mondiale de la Presse Periodique (Brussels, Belgium)*